

CSIKI LAPOK

Feltaláló kiadó: Ösv. VÁKÁR LAJOSNR	Előfizetési ár: Egész évre Pengő 6.— Félévre Pengő 3.— Kalföldre egy évre 12 Pengő. Megjelenik minden vasárnap	Nyilvántartási költségek díja soronként 1 Pengő Kétszámot nem adnak vissza Hirdetési díjak a legelőbbban számítottak. Kiadóhivatal: Csiksereda, Apaffy Mihály-utca 56 sz.	Feltaláló szerkesztő RÉSZEGH GYÖZŐ
---	--	--	--

Nagybőjti elmékedések.

Minden farsangra nagybőjt következik. Ahogy a közmondás is elmésen kifejezi: dinomdánom után jön a szánom-bánom. Rövid farsangnak hosszú bőjtje szokott lenni. Szeged így van helyesen. Az orvosok egészségügyi szempontból a jólét után a bőjtöt javasolják. A jólét is megárt a sok. A folytonos módos ebéd cukor-bajt ideig elő, ezért diétát rendelnek el, koplalási kúrát. A legerősebb szervezetet is megviseli a bő táplálkozás, csömört, gyomor-bajt okoz. Ha ez az igazság áll a testre nézve, még inkább fentáll a lélek szempontjából. A lelket is megviseli a sok szórakozás, mosi, bál, itt is előáll a csömör, megundorodik az ember a lármas társaságtól, a magányt, a csendet keresi. Azért állítja be az egyház farsang után a 40 napos nagybőjtöt, hogy komolyodjanak a hitek, gondolatuk tisztuljanak, igazi önműtára ébredjenek a helyes útra lépjenek, mely egyedül vezet valódi életcélokhoz. Már a közzsólalm szerint is: varietas delectat — változatosság gyönyörködöt, azért mi is e szent időben foglalkozunk nem komor, hanem komoly gondolatokkal, melyek elűzik a felszínes képeket és emlékeket, kijózanítanak a felületességől s lelkünk mélyére hatnak a salapos önmagunkba-szállásra indítanak mindenkit.

Azt vallja a kövvelény, hogy az igazságot az ellentétek szembeállításával jobban lehet kihangsúlyozni, inkább kidomborodik. Azért ez idei nagybőjtben minden egyes esetben két képet helyezünk egymás mellé, hogy az ellentét szembeszökőbb, szembetűnőbb legyen így könnyen tudjuk a lezárt igazságot elménkbe vésni. Két-két kap más más világnézetet állít elénk, az emberi lélek különböző mélyére világít rá, hogy ezekből okuljunk. A középpont most is édes Üdvözítőnk, Jézus Krisztus, az Istenember, lesz.

Köszönet a „Csiki Lapok“-nak.

Tekintetes Szerkesztőség!

Hálásan és köszönettel vettem a mondhatom bőnyekig meghatott és a figyelem, amelyben a Csiki Lapok részvevők, amikor megemlékeztek rólam a szobrászi működésemről, amellyel szerkesztés az országban becsületet igyekeztem szerezni a székely népnek. Lényegesen elő szavam és megemlékezésem azoké, akik ekkor úgyan soraköztől, de akiknek emlékei alkotásukban öröklés el a akik meg ének egy gondolatot öríztek lelkükben: a székely név minél nezyobb dicőseggel. Marton Ferenc, Nagy István, Oltán Anna... Egy egy facló célilag a magyar égitő, akiknek nagy alkotásokban és alkerekben dnt működése, művészet történetüknek fényes lapjait jelenti. Szeretnék erről a helyről, a féltve őrzött múltra visszatekintő Csiki Lapok hasábjairól esődni székely testvéreimhez a kérés szót szerelnék letenni egyházi és világi előljáróknak, hogy az eikövetkező időkben, minden székelyföldi alkotásnál merítsék ki emberben, testiségben, anyagban és kiviteben mindent, ami székely! Az egész ország fe figyel a székely nép életére s es az élet csak akkor váltja ki a kösbecsületet és tisztelést, ha a Székelyföld mindenben, minden körülmények között, mindig megmarad székelynek... Az emberi lét-egrődésből kitermelt ember értékeket ép egy meg kell be-cülni, mint a föld és természetadta kincseket, amelyek oly bőrségben hintik tele drága Székelyföldünket. Meg kell be-cülni azokat az értékeket, akik a 22 év szenvedésben egyenes uton megmaradtak, mindig a székely be-cület útján, de meg kell be-cülni azokat, akik bárhol a világon lelküket és tudásukat adták a székelység jogalcaik kivívásáért s a székelység szenvedéseinek a nagy világ előtt való megismertetéséért.

Össz kell kapcsolódnok és egymásra kell találnok az otthon nemes küzdelmet vívott értékeknek azokkal az értékekkel, akik a Csonka-Házában a menekültek szászreléért s az itt elhelyezkedést és kenyeret kereső székelységért éjt-nappallá tették s összekötötésükkel és tekintélyükkel szászner és millió községet szárítottak fel.

Most pedig azokról a monalmakról akeroz megemlékezni, amelyek azért folytak, hogy a legkisebb közösség is megörökítse báboruban elesett hőseinek emlékeit s amelyek monalmak az Országosságokat helyesítik el. örök megemlékezésül és mementóul a közösségek és városok főterelő.

Mire legyen gondunk és mikre figyeljünk, amikor emlékműveket létesítünk?!

Minden műalkotás legyen művészi, elhelyezésében hatásos, anyagában nemes és időálló.

Minden közösség és város egybezi és világi előjáróságtól a helyről soronként kérel s egyben figyelmeztetni, hogy a magyar turisták és utazni vágyók már régen kontonak a Székelyföldre s ahogy szabad lesz az út, sorával és tisztevel keresik fel majd a Székelyföld csodás természeti gyönyörűségeit. Ugy természetesen a városok és községekben viz keressék a szabad idejüket arra használják fel, hogy a városok és községek nevetségességet megtekintsék. Ezek közé tartoznak a templomok, műalkotások és egyéb látványok. Arra is gondoljunk az egyházi és világi előjárók, hogy idegenforgalmi szervek legyenek, amelyek gondoskodnak az idegen elszállásolásáról, élelmezéséről és kalszolásáról.

A műalkotások ne legyenek kicsinyesek, vásárlások, bántók s főként ne idegen anyagból és értéktelen műből készüljenek, hanem legyenek állandó kitállítással az ott feltehető nemes köteteknek. Mert milyen benyomást tenne az idegenre, ha azt hallaná, hogy pl. Gergely közösség idegen kőbe véstetnek a szoboralkotást s idegen kőben örökítetnek meg a háború hőseinek emlékeit?... Akkor, amikor ott van a világhírű vaslábi és szarhegyi márvány s a világ egyetlen „D. tróit“-ja!

A marosvásárhelyi Bani szobor, nemcsak művészi kivitelezési volt híres, hanem azért is, mert a talapat Detroitból volt faragva.

Tiszteletreméltó az a lelkesedés, amellyel egyesek és közösségek Országosságával tisztelnek meg egy város és közösséget. Hála és köszönet a megemlékezésért és áldozatért. Amde az Országosság elhelyezése, művészi kivitelezés és költészet igényel. Az Országosság örökségéből, amelyet nem lehet csak úgy hebe-burján összerakolni. Az Országosság, a mindentől hasznos ünnepek középpontja, tehát annak művészi összehatással kell kiviteleznie lenni.

A műalkotásokat és főként a szoboralkotásokat a helyi bizottságokon kívül az Országos Központi Bizottság is feltebrájja. Középénről s a környék és az ország hírnevéről van szó s az emberi lélek és hazafias érzés műveléséről.

A hős 82-esek, a dicősegs múlt 24-es honvédek, a felségem haditényeket végben vitt 9 es huszárak mind mind a székely dicősegs határhóval a Czik és Gergely gyermekének történelemben verett megtestesüléssel. Ezek örök emléket várnak a gyermekektől, s kérel unokáktól. Azt várják, hogy nagy honpi napokon oda szerándótojanak a közösség és város lakói, abhoz az emlékműhöz, amelyre fel van véve a nagy haditények emléke s a hősök neve. Ezeknek az alkotásoknak lélekemelőnek és örök időkre leszedeknek kell lenniük. Ezeket szartam a Csiki Lapok-on keresztül üzenni székely testvéreimnek s kérve kérem őket, hogy a lefektetett alaposságokat tartassék szemük előtt, amikor hazafias emléket állítanak a hősök emléket emlékműben örökítik meg.

Ör. életüket áldozták a Hazaért és édes mindnyajukról, mi is legyünk áldozatra készvek s ne feledjük soha az ő emlékeit. Érebe öntve, kőbe véve a ljon előtűnk és a késő nemzedék előtt a dicő múlt emléke, amelyből minden idők részére megantűtetett a Feltámasztás!

Imádtelen köszönöm a Csiki Lapok szerkesztőségének, hogy szerény személyemmel s a kotásaimmal foglalkozni szives volt. Minden szó, minden tett szolgálja Székelyföldünk s az ott élő jóindulat, hasznos nép nagyobb dicősegsét!

Budapest, 1941 február hó 10 én.

ditrói Siklody Lőrincz.

Megye-bál: 1941.

Sz'p volt. Alomszerűen gyönyörű volt az 1941 évi csiki megye-bál. Huszonkét esztendő után az első igazi magyar bál. Ennek a nemszedéknek voltaképpen az első az egész életében. Mert megye-bálról, csak régi magyar regény-témákban olvassott ez a megkínzott mai magyar fiatalok.

Aktármennyire felverte a kisváros szürke cserdjét a bál előkészítése körül mondva csánát hangulat, mégis csak azt mondják, hálásak vagyunk azoknak,

akik ezzel a szép magyar mulatsággal megajándékozták a „visszatérti“ első farsangot.

L-hettek az első megye-bálunk rendezése körül bajok. Istenem, aki rendezni szokott az tudja, hogy ezeket a földre szállott anyagok sem tudják elkerülni. Nalunk különösen nem. Itt a bajok örök hanájában. Egyet azonban ne vitassunk el a rendezőségétől. A magyaros szeretetnek a jóakarát. Ennek a jegyében született meg az első megye-bálunk. Nem gondolt ott senki társadalmi hasadásra. És valahogy nem is illik ilyen nehéz időzben ez a savatkeltező mellébeszélés.

A csiki Megye-bál a legszebb magyar tradicóknak a felélevenítése volt. Huszonkét esztendő szörnyűsége után ennel máltóbb módon fogadni sem lehetett az első magyar farsangot, mint azsal a különleges írt és szent szokásnak a feltámasztásával, amely egész városában ősi magyar hagyomány.

Emondhatjuk, hogy a csiki Megye-bál, minden tekintetben megfelelt ennek a történelmi múltnak. Fényében, szépségében, finomságában magán viselte a magyar udaságnak minden karakterét. Nem esett semmi kar a magyar ősz-fogás gondolatán sem. Megtalálta ott mindenki a helyét a magyar közösségi érzésben is, az erővel nem magyarásta félre a jószándékokat. Egymás mellett jól megfört minden magyar, aki betegesen érzékenységgel osztályellenes képességbe nem fujta magát. Az anyaországbelieknek pedig ebből, a meghalgtatásunk nélkül anyaországból szokásnak az egysszerű bevezetéséből szinte 3 ezer Pengő tiszta jövedelem, majdnem 100 ezer lej jut mégis a csiki ellátatlanok megsegítésére is...

Szóval a Megye-bál úgy erkölcsiekben, mint anyagiakban minden eddigi csiki mulatságnak a koronája. Örökre emlékeztet marad az a megkapón gyönyörű bál forgatag, amely a csiki megyeháznak a termelben szarabozta a csiki és gergelyi részek magyar társadalmát. A szebbnél szebb díszmagyarok — székelyezőttenek békésen olvadtak egybe a lehetetlenül földig omló bál toalettek sokaságával. Nem volt sehol egyetlen kiűtő szin vagy hang. Telítve volt az egész levegő a felszabadulás ünneppel. De ezen felül rá volt írva az egész megye-bálra az is, hogy azt nem pusztán a mulatni vágyás hozta egybe. A magyar mulatás hagyományosan megbecsült értékét állította ez a rendezés, az áldozatos, egymáson való segítés munkamólgatásába. Aki ismeri a csiki rendezés körül nehézségeket, az közösséttel tartosik annak a munkának, amely ezzel a komoly társadalmi állal háromezer pengőt juttatott magyar lánsségek megsegítésére.

Jegyzetük fel pontosan a dátumot. Február 15-én este 11 órára gyűltekett egybe a Megye-bál, a megye háza emeleti termelben. Mintegy tizenkét termet töltött meg a bál házosság. A ragyogó estélyi ruhák között a díszmagyarok, a székely szöttek egyformán képviselve voltak. A frakk mellett jól megfört a sakó előny is. A társadalmi békének a jegyében. Felvonuláshoz gyűltekett a megnitő párok. Válogatás nélkül. Ahogy jött Iparos gyermeke a honvéd tisz karján. A hatszáz örök törvényei szerint. Mintegy 60 nyitló pár indult el a zene hímes hangjaira. A vármegye általásának színe-java fonta körbe a megyeház gyönyörűen díszített nagytermét. hogy helyet nyitson a bál fővédnek párijaink felvonuláshoz. A rendezésnek mestersen előkészített ünnepi hangulatában vonultak fel:

Dr. László D. vés fői-pán — vitéz Lángy Emilné vitéz Lángy Emil tábornok — Dr. Karsay Sándorné Dr. Karsay Sándor vitéz előző — Dr. Györgypál D. né Dr. Györgypál Domokos ny. főispán — Dr. Abraham J. né vitéz Nyerges Gyula pébilgaugató — Dr. Gál Józsefné Dr. Gál József tiszti főügyész — Botár Béláné Dr. Abraham József alispán — Dr. László Gésáné.

A díszterem forró levegőjében lépett a bál gyönyörű tablóba hozott magyar közönsége elé a szép Gál Ibojka és a következő pattogó ritmusokkal indította el az a felcjhétetlen bál estot:

Huszonkét éves éj nőiét hajnalába
Éresszót kiáltok én a farsang lányá,
Lgyen a lidérces rossz álomoknál vége,
Szálljon Isten áldás' újra Székelységrre,
Baldogságban éljen és soha se verje baj,
Lgyen szép Csikorszég mindörökkre magyar!
Hes a Csiki hegyen magyar színek lengnek,
P ros tobont hordnak hóval fedett fenyvek,
Magyar dal hangzik itt és magyar szív dobog,
Székelyek, magyarok csak együtt boldogok,
Szép hölgyek és urak! Moltóságok! Rendek!
Szorunk jobbúlásán vigadjanak Kendtek!
Magyar urak tessék! Székely lányok várnak!
Székelyfi örvendjél sok szép magyar lánynak
Most, hogy újra szabad lett itt a magyar hang
Isten segítségével, kezdődjék a farsang.

Dr. László Géza vármegyei főjegyző felelőségének a fenti kedves felszólítás után felcserélte a magyar csárdás és táncba kezdett az első Csiki Megyei határozat közzétételére. A bál együtt állott reggelig. Feszteletlenül, jóhangulatban.

Es az első Megyei határozat rövid beszámolója. A nagykereskedő eszményét Dr. László Géza vm. főjegyző rendezte. Ő viseli a rendezéssel járó, mondjuk — önmagát, amelyeket gondosan kárpótolja a megye-ből hatalmas anyagi és társadalmi sikere.

Munkában az Erdélyi Párt megyei szervező bizottsága.

As Erdélyi Párt cskimegyei szervezői munkáját gyors ütemben folytatják. Dr. Kolombán József, Dr. Kovács Karoly, Dr. Csipák Lajos és Dr. Máté László községeiről községe jarnak. A lakosság mindenütt nagy lelkesedéssel és örömmel fogadja őket. Megható látni, milyen ragaszkodást tanult a falusi nép bivatott vezetéseivel szemben. A pariba való beiratkozás egyedül és kizárólagos feltételül csupán azt köli ki, hogy a párt, amelyikbe belép teljes bizalommal, az Erdélyi Párt, gróf Teleki Pált és kormányát támogatassa, mert csak így reméli azt, hogy erőkelt és anyagi támogatást kaphat, amire egyelőn szükség van, nem pedig politikai versengésre.

Csikaszentmárton járásának székhelyén megalakult járásal tagozat elnöke Dr. Márton Gábor, titkárszent Bóthár Zoltán választották meg. Csikaszentmárton községben a tagozat elnöke Fehér Lajos lett, titkára pedig Keresztes Péter, Csekefalvában Barótk Sándor, utkar Tamás Imre, Lászlófalvában Virágh Lajos lett az elnök, utkar Balint Benedek. Kassonfalvában elnök lett Csaboth László, titkar Miháics Sándor. Kassonfalvában elnök Santha Balázs, utkar Budo G. Lajos, Felcsúton elnök Poterffy Dániel, utkar B. Cze Ignác. Impéren Bodnár Dániel elnök, titkar Bodnár Lajos. A gyimesvölgyi körzetnek külön választott elnöke van, Tankó Béla (Náád), központ titkar Császár Jenő. Gyimesbükki községben elnök Ugron Béla, főtitkar Barcsay József. A szerződés bizottság úgy határozott, hogy tekintettel a nagy kiterjedésű, havasokba, patakok mentén felnyúló községekre, külön titkárszolgálatot ki minden telepére. Ilyen titkárszolgálatot lettek Bábócs Janos erdeusi, Nagy Gábor, Rucs Santha Lajos, Bacs Janos, Antal András (Pestman), Antal Karoly (csorba), Tankó Dániel (nema) és Ugron Ferenc. Gyimesközélplokon elnök lett Molnár András (bicak), titkárszolgálat: Orbán István, Antal Béla (szőrek), Antal Janos gáza, Csillag Péter, Molnár György (zema), Timar György (piu) és Tankó Péter (finin). Gyimesföldön elnök lett Tankó Péter István, utkárszolgálat: Póti Béla, Galacsy András, Tankó Gáza Péter, Tankó Janos (Janca), László Géza Imre. Csikaszentmárton elnök György Agoston, titkar Vitos Dániel. Csikaszentmárton elnök Bodo István, titkar Dániel Albert. Csikaszentmárton elnök Luszács David, titkar Darvas Benjamin. Csikaszentmárton elnök Korodó János hidi, titkar Darvas Sándor. Nagytudon elnök Abraham József, titkar Szennyos György. Ujnyáradon utkar Korodó Albert. Verebesen elnök Kovács Gyarfas, titkar ifj. Sándor Ignác.

A szervezői munkálatok a többi községekben is a lehető leggyorsabban végrehajtandók. A megyei központi szervező bizottság esetenként tudomására adja a megye lakosságának, hogy Csikaszentmárton Apafi uccán 14. szám alatt irodát tart fenn. Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig vannak. Minden ügyben teljesen díjtalanul áll az iroda a hosszafordulók rendelkezésére.

A február hó 23-ára, vasárnapra hirdett naggyűlés elmarad, így a csikaszentmártoni tagozat megalakulása formailag későbbben történik meg. Addig is azok, akik taggyűlést ívket kaptak, igyeksenek a leggyorsabban és legteljes mértékben megjelenni összejutésuknál, mert ebben a tekintetben több panasz érkezett már az elnökeghez. A városi lakosság legkeasabb heifő délig adja be gyűjtő-ívet, hogy a tagsági igazolványok kiállíthatók legyenek.

Kirendeltséget állított fel Osikszere-dában a kormány kezdeményezéséből létesült „Magyar Fa“ Rt.

Vármegyénk életében fontos közgazdasági esemény történt: a „Magyar Fa“ Rt., melyet tudvaleg eg két nagy bank, a Magyar Államias Hitelbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank gazdasági létesítettek, Csikaszentmárton kirendeltséget állított fel, mely működését a Rákóczi-uccában, a sörgyár mellett levő u. n. Csiky-ház földszinti helyiségében megkezdté.

A „Magyar Fa“ Rt. egyenesen a kormány kezdeményezésére jött létre, mégpedig azon célból, hogy a Székelyföldön található fűrészelt árukészleteket Nemzetország részére felvásárolja és esáltal is lehetőséget nyújtson arra, hogy a termelők pénzhez juttván, a fatermelés ismét meginduljon. Ezen ezért, mert a részvénytársaság egy, a kormány kezdeményezéséből eredő közgazdasági műveletet hajt végre, ugy a vételár, mint a bankári hason szempontjából meg van kötve.

A vételár az az összeg, amelyet a magyar kormány a német kormányval való kereskedelmi tárgyalások eredményeként elért, illeti hasonlóan pedig esemlé-féle címen több nem lehet, mint 6 százalékos rabatt és 1 1/2 százalékos kamasszontól.

As a körülmény, hogy a vételár még fix módon meg nem állapítható, keskedésben gondolkodóba ejtett egyes fakitermelőket, hova-tovább azonban mindinkább meggyűvással néznek a két kormány között folyó gazdasági tárgyalások kimenetelére és meg vannak győződve, hogy a kormány és az érdekeltek bankok mindent elkövetnek a minél nagyobb vételár előérésére.

Ertesülésünk szerint a kirendeltség már eddig is jelentékeny kútsót eszközt és az illetékesek gyorsabb tempója biztosra vehető annál is inkább, mert a fentemlített gazdasági tárgyalások már megkezdődtek a legnagyobb megértés jegyében.

A kirendeltség vezetőjétől nyert értesülésünk szerint a „Magyar Fa“ Rt. működése nem ér véget a fenti gazdasági ténykedéssel és a fatermelés mielőbbi megindítására irányuló akcióival, hanem továbbra is folytatni fogja székelyföldi fatermelési működését, mely vállalkozását székely közgazdasági életünkben csak örömmel üdvözölhetjük. Különösen a kis és kö-septermelek szempontjából érvös és hasznos ennek az intézménynek a működése, mert hatalmas pénzügyi návedjükké a kereskedelmi hitelleljárásról leggyűnyebben tudnak gondoskodni.

A kirendeltség vezetője Urmáncsy Jeromos, a maroshevi Urmáncsy-család sarja, munkatársal Galló Márton, aki hosszú éveken át mint az Erdélyi Erdőipar (G. oed.) vállalat főtisztviselője működött és cskeszatósági Darvas György, az EGE volt aradvídiak körületi felelőseje. Mindannyian kiváló szakemberek, akik méltóan reprezentálják a székelyföldi kirendeltséget.

Támogassa tehát teljes bizalommal minden székelyföldi érdekeltség ezt a vállalkozást, melynek, mint a kormány egyik követelt gondoskodásának, anyagi és erkölcsi eredményei már a közel jövőben mutatkozni fognak.

Megalakult az Erdélyi Párt gyergyószentmiklósi tagozata.

(Munkatársunk.) As Erdélyi Párt gyergyószentmiklósi tagozata vasárnap, folyó hó 16-án tartotta alakuló közgyűlését a „Korona“ szálló színháztermében.

Gyergyó székhelyét esuttal is a lelkes együttes vezetője a magyar ügy, az Erdélyi Párt nagy laborába. A zeufelapig megélt teremben a város és allenc községeinek színe-javát látjuk ott, papjak és tanítók vezetésevel. Délután 2 óra volt, mikor Szabó György apat mint koronák a gyűlést megnyitotta. Adjuk hátsá letennek — mondotta — hogy 22 évi rablás után újbó szabad polgárnak lettünk edes hazánkban. Kéri az egybegyűtöket, legyenek öntudatos, lelkes tagjai az Erdélyi Párnak. Szeretettel, egymás iránti megértéssel támogatását vezetőiket abban a nagy egységben, ahol minden becsületos székelynek részt kell vennie. Majd íten a dásat k-ri az Erdélyi Párt megkezdett munkájára.

Vakár József papai kamarás gróf Csáky István-ról, a koran elhunyt külügyminiszterrel tartott megemlékezésében többek között ezeket mondotta:

— A urianol határokkal boru te főfőisünk a magyar egélt. De amit történelmünk során anny sok máskor, most sem hagyott el a magyarok lstené.

A Főmeltóság Kormányzó Ur, Teleki Pál miniszterelnök és Csáky István volt külügyminiszter nevének említésekor egy varázslásra emelkedik fel minden ember helyéről a hatalmas taporkán sug a teremben. Vakár papai kamarás ezt a harmas egységet emeli ki a császári korszakban, akiket önfelelőző munkája segített minket újbó Szent István hazájába. Majd így folytatja: Es a harmas egység folyó év január 27-én megdomolott. R. gyogyó csillag szaladt is a magyar egéltől... Ket es felelvi külügyminiszteregő gondviseléseserü munka volt, aki csak erőkelt faradt, értünk dolgozott, ebben az önfelelőző munkában jelentkeznek a környötelen halál.

A köszönet fennalva, lehajtott fejjel, egyperecs mely csöndben adódott Csáky István volt külügyminiszter emlékének.

Javasolja, hogy Csáky István neve jegyzőkönyvileg külön is megörökítsessék.

Nagy Béla ref. lelkész felolvassa a kabinetirodától Dr. Gaál Atjnos, a gyergyóti magyarországi vezetője részére a főlapnál hivatali követeltével érkezett levelet, mely így hangzik:

Kedves Barátom!

Kormányzó Ur Öfőmeltósága 281—1941. számu leiratával megbízott, hogy Náked nálás köszönetét nyilvánítsam abból az alkalomból, hogy az országos nemzeti védelmi bizottság által Gyergyószentmiklóson rendezett tiltakozó nagygyűlésből Gyergyó székhelyi lakosságának részben hűdoló társulatot letételel.

Öfőmeltósága örömmel vette tudomásul, hogy a székhelyiség lelkes és hűségese odaadással juttatta kifejezésre törhetetlen ragaszkodását ösétől örökölt magyarországhoz.

A magam részéről is állásom köszönöm ezen harsafias megnyilatkozásokat.

László Dániel s. k., főispán.

László Ignác főesperes beszéde.

A következő szónok László Ignác, Gyergyó katechetikusának főesperese volt. Nyughatásu beszéde az a hatalmas ováció és teisménylvanítás kiedrté, ami minden egyes beszéde alkalmával megnyilvánul.

— 1937 decemberében is itt állítottam ezen a helyen, mint Gyergyó főesperese. Emlékszem — mondotta — hogy minden szót, minden mondatot meg kellett gondolnunk hiszen egekben a szomorú időkben még az imádságunk is gyarus volt elnyomóinknak.

Magyar szíveink, keresztény lelkünk hitvallása, szőke-szabadságunk, magyar érzéseinknek minden külső megnyilatkozására gusaba volt kötvé. Csak lelkünk belső ángja égett. De teitek a népek, mutak az évek s mi most újra itt állunk. Most ugyancsak azok köztöl a civilizációs urak mellett van a papi reverenda, akikkel nyomorúságunkban is együtt dolgoztunk. Azok mellett az emberek mellett, akik mellett kitartani, akikkel együtt dolgozni nemcsak muszáj volt, de kötelességünk is. Gyergyó népe ma már nemzetiszüni szűkülettel,

magyar ruhában, magyar szívvel és lélekkel jöhet össze, a mult mulasztásait a jövőndő nagy kérdéseit megtárgyalni. De mennyi könny, mennyi jaj kellett 22 év alatt mindennek előéréséhez. Mennyi visszafajtott keserv és bánat...

De nem baj! Nem baj a hadbírósi meghurcoltatás, nem baj a csendőriki brutálisága, nem baj a puszkatus és szurony, nem baj a szegénység, a nyomorúság és mesteleség. Semmi sem baj, csakhogy megérünk a má, csakhogy itt van s mi végre szabadok vagyunk.

A beszéd mélységes hatást vált ki. Öreg székhelyek sirnak, majd falatrongoló taps következik.

— Köszönetet kell mondjak a kisebbségi sorban tengődött tanítóknak és papjainknak. folytatta beszédét további során László főesperes. Köszönetet azoknak az embereknek, akik legsúlyosabb időkben védtek, őrizték a szegye gyermekeiket s minket nagyokat eszertartottak.

— Amint mondtam, a reverenda újra a civilizáció mellett áll. Izen, ott áll, mert soha el nem muló köszönet és hála illeti ezeket az embereket. Es ezek köztöl az emberek köztöl is főkép gyergyóti viszonylatban Dr. Gaál Alejost. Kitérő lelkesedéssel, helyéről felugrálva tapsol Gyergyó népe. Dr. Gaál személye iránt meggyűlvánuló szeretet a megbecsülési oly eleméntáris erővel tör ki, amit csak olyan valaki kaphat, aki népi lelkében, szívében él. S mikor Dr. Gaál mélyen megillettve, meghajléval köszöni fajtájának ő-szinte ragaszkodását Gyergyó népének egy titok, mélyen a lelkében a ő vágya robban ki, mikor fője kijelent: Képviseletoinknek akarjuk! Legyen képviseletoink! Nekünk csak a doktor ur lehet képviseleto!

László főesperes tovább így beszélt:

— Dr. Gaál volt, kibám éjjel vagy nappal mehetett a szegény a nyomorult, beteg s egészséges. Mult év szeptember 9-én volt, amikor élete veszélyes-tétével mentett meg egy sötgyermeket vasutas család apát az eshurcoltatástól. Tanuja voltam, mikor 8—10 beteges mellő: szaladt el, mert fajtája sorsa s az egyetemes magyar ügy máshová szólította.

— Tudott ez az ember szíven, szmogatva, ha székségét látta, könyörögve kért, de ha kellett, erősséket is érvényt es szót akaratának.

Ujult erővel tör fel a szűnni nem akaró lelkesedés.

Majd így folytatta:

— A mai nap a szababavétel napja. Szamba kell vegyük azokat a magyarokat, akik becsülettel, hűséges kitartó munkával állottak a magyar ügy ezogálásába. Szamba kell vegyük azokat, akiket nem lehetett megvezetni, akiket nem lehetett lekapcsolni a magyarság testéről. Ezben az emberiség akar lenni azokkal is, akik gyengék voltak s megérvődtek, de nem rugtak bele a gyergyóti székhely lelkébe s akik ha jóvátesek hibájukat, mi meghocsátunk.

Beszéd további során László főesperes az elrománosításról, majd a kommunizmus félszeg akarásairól beszélt. Eltelt a pártoskodás s mindazokat, akik az szerződés Magyarországra újabb és újabb megerősödését ilyen irányu mozgalmakkal gyengíteni próbálják.

Dr. Bartha Ignác, az Erdélyi Párt központi megbízottjának beszéde.

Legutó jára 1937 év decemberében állottam ezen a helyen és szóltam hosszú, kedves székhelyi testvéreim. Valasztási beszéd volt az, amelyet el kellett mondanom akkor, de amelyben nem kellett tiltakozni lezetlenül, önudatra ébresztani, hiszen együtt eszenvedtünk el akkor minden magálatatást, gunyt és fásidalmat, amikor a leglehetségesebb esaközökkel azon igyekeztünk, hogy avaragilag tönközegyek, nemzeti műveltségünk és mindenünkkel kiforgassanak. Sok mindent elvehettek tőlünk, de sen vethették el hűtűket, nyelvűnkét, önudatukat, magyar nemzetel érzésűnkét, melyet öseltől örököltük.

Három évvel ezélt egy más világ levégője töltötte be est a természet László szemekkel nézünk egymás tekintetába és fátyolos hangon beszéltünk egymással. A kor nem volt szabad a magyar szó

Ezek ellenére akkor is a viárba erélyese hangon a Jorga féle megállapításával szemben, hogy mi igenis fajilag magyarok, székhely magyarok vagyunk és fajtáknak soha semmi köze nem volt a románokhoz. Annál erőteljesebben mondhatjuk azt mag ma, amikor visszatértünk es édes magyar hazá kebelébe, hogy minden olyan elmélet, mely a székhelyiséget magyar műveltség kivételtétől akarja: Szemérséget, erősséket hanzúság és ámitás.

Székhelyi Testvéreim! Az íten nem ver bottal. Ennek a hazug elméletnek a szerzője és kitalálója, Jorga tanár, tragikusan végente be életét. A sinajai erdőben a vasgárdisták kegyetlenül kivégezték.

A rágalmak és hazugságok azonban nem gyengítettek meg minket; sőt minden társadás és gyűlés-kodás még jobban összeforrasztott bennünket, még jobban összekovácsolt.

Egy szav, egy lélek, egy akarat volt a székhely a huszonkétéves elnyomatás idejében.

Egynek kell ma is maradni! Es azért vagyunk ma itt.

Kisebbségi sorban megörsült egységűnket meg kell mentenünk és meg kell őrsenünk, hogy ezáltal igazán nagygyá, boldoggyá és egysegessé tesszük es egész magyarságot. Egy testben tartozunk, egy nép vagyunk és ennek a magyarságnak boldogulását kell szolgálnunk!

Dolgozzunk kell mindenkinek, kicsinek és nagyak, hogy est az egységet se bontunk meg.

